

DECIZIA nr.359
din 26 mai 2022

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.52 alin.(3), a sintagmei „sub rezerva cazului prevăzut la alin.(6)” cuprinsă în art.57 alin.(5) și ale art.57 alin.(6) din Legea nr.302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală

Publicată în Monitorul Oficial nr.964 din 04.10.2022

Valer Dorneanu	- președinte
Cristian Deliorga	- judecător
Marian Enache	- judecător
Daniel Marius Morar	- judecător
Mona-Maria Pivniceru	- judecător
Gheorghe Stan	- judecător
Livia Doina Stanciu	- judecător
Elena-Simina Tănăsescu	- judecător
Varga Attila	- judecător
Daniela Ramona Marițiu	- magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.52 alin.(3) și ale art.57 alin.(5) și (6) din Legea nr.302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, excepție ridicată de Marius Lazăr în Dosarul nr.3360/2/2021 al Curții de Apel București – Secția I penală și de Murray Michael Matthews în Dosarul nr.4628/2/2021 al Curții de Apel București – Secția a II-a penală.

2. Dezbaterile au avut loc în ședința publică din 5 mai 2022, în prezența autorului excepției de neconstituționalitate Marius Lazăr, prezent personal și asistat de doamnele avocat Veronica Dobozi și Elena Lazăr, cu împuterniciri avocațiale depuse la dosar, precum și în prezența domnului avocat Ștefan Bogrea, cu împuternicire avocațială depusă la dosar, pentru autorul excepției de neconstituționalitate Murray Michael Matthews, și cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Nicoleta-Ecaterina Eucarie, și au fost consemnate în încheierea de ședință din aceea dată, când Curtea a dispus conexarea Dosarului nr.2487D/2021 la Dosarul nr.1835D/2021, care a fost primul înregistrat, și, în temeiul art.57 și al art.58 alin.(3) din Legea nr.47/1992, a amânat pronunțarea pentru data de 19 mai 2022, dată la care Curtea a amânat pronunțarea pentru 26 mai 2022, când a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarelor, reține următoarele:

3. Prin Sentința penală nr.107/F din 21 mai 2021, pronunțată în Dosarul nr.3360/2/2021, **Curtea de Apel București – Secția I penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.52 alin.(3) din Legea nr.302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală**, excepție ridicată de Marius Lazăr într-o cauză ce are ca obiect soluționarea cererii de constatare a încetării măsurii arestării preventive în vederea extrădării.

4. Prin Încheierea/F din 14 iulie 2021, pronunțată în Dosarul nr.4628/2/2021, **Curtea de Apel București – Secția a II-a penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.52 alin.(3) și ale art.57 alin.(5) și (6) din Legea nr.302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală**, excepție ridicată de Murray Michael Matthews într-o cauză ce are ca obiect soluționarea cererilor de revocare și înlocuire a măsurii arestării preventive.

5. **În motivarea excepției de neconstituționalitate**, autorii acesteia apreciază că dispozițiile legale criticate sunt lipsite de claritate și previzibilitate deoarece reglementează o măsură preventivă care nu se regăsește în Codul de procedură penală. Totodată, noțiunea de „arestare provizorie în vederea extrădării” nu este definită de dispozițiile Legii nr.302/2004 sau de cele ale Codului de procedură penală, nefiind prevăzută nicio durată pentru care această măsură poate fi dispusă. Susțin că, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, este esențial să fie clar definite condițiile privării de libertate în temeiul dreptului intern și ca legea însăși să fie previzibilă în

aplicarea sa, pentru a întruni criteriul de legalitate stabilit de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Elementele care trebuie luate în considerare atunci când este evaluată „calitatea legii” includ, în special, existența unor dispoziții legale clare privind dispunerea detenției, menținerea acestei măsuri și stabilirea duratei acesteia, precum și existența unei căi de atac efective prin care reclamantul să poată contesta legalitatea și durata detenției. Învederează că nicio privare de libertate nu trebuie realizată în mod arbitrar, aceasta trebuind să respecte și principiul proporționalității. În concluzie, apreciază că lipsa unei definiții sau a unor criterii pentru stabilirea conținutului măsurii „arestării provizorii în vederea extrădării”, a regimului juridic al acesteia, precum și lipsa criteriilor concrete de revocare, înlocuire sau încetare de drept a măsurii sunt echivalente cu lipsa de previzibilitate a legii, cu consecința încălcării garanțiilor libertății individuale prevăzute de art.23 din Constituție.

6. **Curtea de Apel București – Secția I penală** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Arată că dispozițiile criticate nu încalcă prevederile constituționale invocate, deoarece arestarea în acest caz este dispusă până la predare, conform art.57 din Legea nr.302/2004, text de lege care prevede că predarea se face în 30 de zile de la data stabilită, în caz contrar măsura arestării încetând de drept, sub rezerva art.57 alin.(6) din același act normativ. Astfel, arestarea provizorie în vederea extrădării nu este dispusă *sine die*.

7. **Curtea de Apel București – Secția a II-a penală** apreciază că excepția de neconstituționalitate este întemeiată. Arată că în legislația internă nu se regăsesc dispoziții referitoare la eventuala verificare periodică, din oficiu, a detenției persoanei în privința căreia s-a dispus în mod definitiv extrădarea și care se află în așteptarea predării, după cum nu se instituie normativ nici limite maxime ale detenției sale în această situație.

8. Potrivit prevederilor art.30 alin.(1) din Legea nr.47/1992, actele de sesizare au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

9. **Guvernul**, exprimându-și punctul de vedere în Dosarul nr.1835D/2021, apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Arată că procedura penală împotriva autorului excepției de neconstituționalitate se situează pe tărâmul cooperării judiciare internaționale, procedură guvernată de Tratatul de extrădare dintre România și Statele Unite ale Americii, semnat la București la 10 septembrie 2007, precum și de Legea nr.302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, cu modificările și completările ulterioare, ca lege specială ce reglementează întreaga cooperare judiciară internațională în materie penală, care se completează cu dispozițiile Codului de procedură penală. Susține că sunt formulate critici care au în vedere normele de tehnică legislativă, dar și care țin de politica penală a statului, în sensul ca procedura extrădării să fie reglementată de Codul de procedură penală, aspect ce nu este posibil și nici adecvat, având în vedere specificitatea și esența cooperării judiciare internaționale.

10. Totodată, având în vedere că în cadrul acestei proceduri nu se judecă infracțiunea care formează obiectul urmăririi penale, ci se soluționează o cerere de cooperare judiciară internațională ce prezintă caracterul special al procedurii prevăzute de titlul II din Legea nr.302/2004, legiuitorul a urmărit să asigure celeritatea procedurii și obținerea în mod rapid a unei hotărâri definitive prin care să fie exercitat și controlul judiciar cu privire la soluția dispusă.

11. În ceea ce privește noțiunea de „arestare provizorie în vederea extrădării”, apreciază că aceasta reprezintă o noțiune unică în felul său, originală, ce are un caracter unic, aparte, deosebit, special (potrivit Dicționarului explicativ al limbii române, Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române). Deși autorii excepției apreciază că aceasta este o noțiune *sui-generis*, Guvernul arată că, la origine, *sui-generis* era un termen specializat, utilizat în dreptul roman pentru a califica o situație juridică a cărei singularitate făcea imposibilă încadrarea într-o categorie deja existentă, necesitând crearea unor texte specifice. Or, extrădarea și conceptele aferente acestei instituții, inclusiv arestarea provizorie în vederea extrădării, nu sunt noțiuni *sui-generis*, ci sunt reglementate de multă vreme, în toate sistemele de drept, nefiind vorba de o instituție singulară, ce nu ar putea fi încadrată într-o categorie deja existentă.

12. Susține că nu este vorba de o măsură preventivă care ar trebui să se regăsească în categoria celor prevăzute de Codul de procedură penală în capitolul referitor la măsurile preventive, deoarece rațiunea legiuitorului a fost diferită, fiind vorba de măsuri preventive ce pot fi luate în cursul executării unor cereri de cooperare judiciară internațională, care se emit și se execută în baza tratatelor, convențiilor internaționale și/sau multilaterale, fie că au vocație universală sau regională (de pildă, Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, Palermo, 2000; Convenția Națiunilor Unite împotriva corupției, Mérida, 2003; Convenția europeană de extrădare, Paris, 1957), fie că au vocație interstatală (de pildă, tratatul dintre România și Statele Unite ale Americii privind extrădarea din 2007, amintit mai sus), ale căror dispoziții se completează, în

conformitate cu rolul normelor de completare, în legea specială de cooperare judiciară internațională în materie penală. Rațiunea legiuitorului român, similară cu cea a legiuitorului din alte state (membre sau terțe), a fost aceea de a evita situațiile în care executarea unor asemenea cereri ar deveni imposibilă din cauza diferențelor legislative existente în sistemele de drept ale statelor.

13. În continuare, susține că modalitatea în care a fost reglementată instituția extrădării în legislația română este una exclusiv judiciară, fiind gândită de către legiuitor pentru a fi soluționată cu celeritate, fără a se intra pe fondul cauzei, cu stipularea unor termene clare care să determine predarea într-un timp cât mai scurt a persoanei pentru care s-a dispus extrădarea. De altfel, aceasta este și rațiunea legiuitorului european, care prin numeroase acte normative (de regulă, secundare) a afirmat necesitatea simplificării procedurilor și a soluționării cu celeritate a cererilor de cooperare judiciare, altminteri s-ar goli de conținut însăși noțiunea esențială a cooperării judiciare internaționale.

14. În această manieră, legiuitorul român a respectat dispozițiile art.82 din Tratatul de funcționare a Uniunii Europene, care prevede că Uniunea are dreptul de a adopta directive prin care să se instituie reguli minime privind drepturile indivizilor în procedurile penale. Totodată, a fost menționată și Rezoluția Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind o foaie de parcurs pentru consolidarea drepturilor procedurale ale persoanelor suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale (ce face parte din Programul Stockholm), toate actele fiind transpuse în dreptul intern și, astfel, fiind aplicabile și instituției extrădării.

15. Arată că speța dedusă instanței de contencios constituțional este unică și atipică, deoarece predarea persoanei nu a putut avea loc imediat după rămânerea definitivă a hotărârii de extrădare din pricina contextului pandemic, fiind dificil de organizat transportul de către autoritățile din Statele Unite ale Americii. Unicitatea acestei spețe este dată și de faptul că ulterior deciziei favorabile extrădării, în faza de executare efectivă a hotărârii prin care s-a dispus extrădarea, când deja se stabilise data predării către autoritățile americane, petentul a solicitat Curții Europene a Drepturilor Omului aplicarea unei măsuri provizorii; în acest context, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a solicitat autorităților române să nu dispună extrădarea domnului Marius Lazăr către Statele Unite ale Americii pe toată perioada procedurii în fața instanței europene. O astfel de situație este fără precedent, atât în ceea ce privește cazuistica în materia extrădării între România și Statele Unite ale Americii, cât și între România și orice alt stat terț sau membru al Consiliului Europei.

16. La momentul redactării dispozițiilor din Legea nr.302/2004 care privesc arestarea provizorie în vederea extrădării nu ar fi fost posibil să se previzioneze care va fi evoluția jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului în materia măsurilor preventive raportat la pretinsa încălcare a art.3, având în vedere că jurisprudența instanței europene în acest domeniu este mult mai recentă.

17. De asemenea, subliniază că dispozițiile legale criticate care sunt considerate a fi neconforme cu norma din Legea fundamentală sunt clare, precise, previzibile și predictibile, în sensul subliniat de însăși instanța de contencios constituțional în numeroase decizii. Norma legală criticată este clară, precisă previzibilă și predictibilă, în strânsă consonanță cu principiul legalității și cu cel al securității juridice, având în vedere și faptul că după rămânerea definitivă a hotărârii de extrădare predarea trebuie să aibă loc în cel mai scurt timp posibil, aceasta fiind de esența cooperării judiciare internaționale, în cadrul căreia instanța nu statuează asupra vinovăției sau nevinovăției persoanei, ci soluționează o cerere de cooperare în conformitate cu principiile specifice materiei, respectiv cu principiul cooperării loiale și încrederii reciproce instituite de Tratatul precitat.

18. Susține că a stabili termene pentru verificarea măsurii arestării în vederea extrădării/predării, după ce hotărârea de extrădare a rămas definitivă (adică în faza punerii în executare a hotărârii de extrădare), ar echivala cu verificarea periodică a detenției unei persoane care s-ar afla în executarea pedepsei aplicate printr-o hotărâre definitivă, ceea ce nu numai că este lipsit de rațiune, dar contravine și principiilor fundamentale de drept. În consecință, alegațiile formulate de autorul excepției de neconstituționalitate nu au legătură cu materia cooperării judiciare internaționale, ci cu materia măsurilor preventive în general, în ipoteza în care se dispun în cauze instrumentate într-o procedură penală în care se va statua asupra fondului. Invocă Hotărârea din 24 mai 2007, pronunțată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Cauza *Dragotoniu și Militaru-Pidhorni împotriva României*.

19. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând actele de sesizare, punctul de vedere al Guvernului, rapoartele întocmite de judecătorul-raportor, notele scrise depuse la dosare, susținerile avocaților prezenți în ședința publică, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

20. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.d) din Constituție, precum și ale art.1 alin.(2), ale art.2, 3, 10 și 29 din Legea nr.47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

21. **Obiectul excepției de neconstituționalitate**, potrivit încheierilor de sesizare, îl constituie dispozițiile art.52 alin.(3) și ale art.57 alin.(5) și (6) din Legea nr.302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.411 din 27 mai 2019. Din motivarea excepției de neconstituționalitate, Curtea observă că autorii acesteia sunt nemulțumiți de dispozițiile art.52 alin.(3), de sintagma „*sub rezerva cazului prevăzut la alin.(6)*” cuprinsă în art.57 alin.(5) și de art.57 alin.(6) din Legea nr.302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală. Dispozițiile criticate au următorul conținut:

- Art.52 alin.(3): „*În cazul în care curtea de apel constată că sunt îndeplinite condițiile de extrădare, hotărăște admiterea cererii de extrădare, dispunând totodată menținerea stării de arest provizoriu în vederea extrădării, până la predarea persoanei extrădate, conform art.57.*”;

- Art.57 alin.(5) și (6): „(5) *Sub rezerva cazului prevăzut la alin.(6), dacă persoana extrădată nu va fi preluată la data stabilită, ea va putea fi pusă în libertate la expirarea unui termen de 15 zile, socotit de la această dată; acest termen nu va putea fi prelungit decât cel mult cu încă 15 zile.*

(6) *În caz de forță majoră, care împiedică predarea sau primirea persoanei extrădate, autoritățile române și cele ale statului solicitant se vor pune de acord asupra unei noi date de predare, dispozițiile art.56 alin.(3) fiind aplicabile.*”

22. Autorii excepției de neconstituționalitate susțin că textele criticate contravin prevederilor constituționale cuprinse în art.1 alin.(3) și (5) referitor la statul român și în art.23 alin.(2), (4), (5), (6), (9) și (10) referitor la libertatea individuală.

23. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că o primă susținere se referă la lipsa de claritate și previzibilitate a textelor criticate, deoarece reglementează o măsură preventivă care nu se regăsește în Codul de procedură penală, iar noțiunea de „arestare provizorie în vederea extrădării” nu este definită de dispozițiile Legii nr.302/2004 sau de cele ale Codului de procedură penală.

24. Curtea reține că, prin Decizia nr.588 din 21 septembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.835 din 20 octombrie 2017, paragrafele 24 și 25, a statuat că, potrivit jurisprudenței sale referitoare la art.1 alin.(5) din Constituție, una dintre cerințele principiului respectării legilor vizează calitatea actelor normative (Decizia nr.1 din 10 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.123 din 19 februarie 2014, paragraful 225). În acest sens, Curtea a constatat că, de principiu, orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de clar și precis pentru a putea fi aplicat; astfel, formularea cu o precizie suficientă a actului normativ permite persoanelor interesate - care pot apela, la nevoie, la sfatul unui specialist - să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat. Desigur, poate să fie dificil să se redacteze legi de o precizie totală și o anumită suplețe poate chiar să se dovedească de dorit, suplețe care nu afectează însă previzibilitatea legii (a se vedea, în acest sens, Decizia Curții Constituționale nr.903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.584 din 17 august 2010, Decizia nr.743 din 2 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.579 din 16 august 2011, Decizia nr.1 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.53 din 23 ianuarie 2012, sau Decizia nr.447 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.674 din 1 noiembrie 2013).

25. De asemenea, Curtea a statuat că o dispoziție legală trebuie să fie precisă, neechivocă, să instituie norme clare, previzibile și accesibile, a căror aplicare să nu permită arbitrarul sau abuzul. Norma juridică trebuie să reglementeze în mod unitar, uniform, să stabilească cerințe minimale aplicabile tuturor destinatarilor săi (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.17 din 21 ianuarie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.79 din 30 ianuarie 2015). În acest sens, Curtea Constituțională a statuat, în jurisprudența sa - spre exemplu, prin Decizia nr.717 din 29 octombrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.216 din 23 martie 2016, paragrafele 30 și 31 -, invocând jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, că legea trebuie să definească în mod clar infracțiunile și pedepsele aplicabile, această cerință fiind îndeplinită atunci când un justițiabil are posibilitatea de a cunoaște, din însuși textul normei juridice pertinente, la nevoie cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțe și în urma obținerii unei asistențe judiciare adecvate, care sunt actele și omisiunile ce pot angaja răspunderea sa penală și care este pedeapsa pe care o riscă în virtutea acestora.

26. În continuare, în ceea ce privește lipsa unei definiții a noțiunii de „arest provizoriu în vederea extrădării”, fapt ce determină, în opinia autorilor excepției de neconstituționalitate, lipsa de claritate și previzibilitate a acesteia, Curtea observă că, într-adevăr, *această noțiune nu este definită*

legal, astfel încât aceasta să aibă un înțeles specific materiei analizate, aspect ce denotă intenția legiuitorului de a-i atribui, în contextul reglementării procedurii extrădării, înțelesul ce rezultă din sensul comun al noțiunilor care o compun (a se vedea, mutatis mutandis, Decizia nr.315 din 9 iunie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1130 din 24 noiembrie 2020).

27. Așa fiind, Curtea reține că, potrivit Dicționarului explicativ al limbii române, prin cuvântul „arest” se înțelege „deținere sub pază legală a unei persoane”; prin cuvântul „provizoriu” se înțelege „care durează sau este destinat să dureze un timp limitat, după care urmează să fie înlocuit; temporar, vremelnic, tranzitoriu”; prin locuțiunea prepozițională „în vederea” se înțelege „în scopul”; prin cuvântul „extrăda” se înțelege „a preda pe cineva urmărit sau condamnat altui stat, la cerere, în condițiile prevăzute de convențiile internaționale”. În acest context, Curtea reamintește că, atât potrivit Constituției și jurisprudenței Curții Constituționale, cât și potrivit Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, arestarea unei persoane în vederea extrădării reprezintă o privare de libertate. Totodată, art.18 din Legea nr.302/2004 reglementează persoanele supuse extrădării, iar art.19 din același act normativ reglementează persoanele exceptate de la extrădare. Astfel, Curtea apreciază că sensul general acceptat al noțiunii de „arest provizoriu în vederea extrădării” este acela de „privare de libertate temporară a unei persoane care formează obiectul unei proceduri de extrădare”.

28. Curtea reține că, prin Decizia nr.448 din 26 octombrie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.50 din 14 ianuarie 2005, a constatat că libertatea individuală privește libertatea fizică a persoanei, dreptul său de a se putea comporta și mișca liber, de a nu fi ținută în sclavie, arestată sau deținută decât în cazurile și după formele expres prevăzute de Constituție și de legi. Totodată, prin Decizia nr.132 din 18 aprilie 2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.305 din 9 mai 2002, Curtea a constatat că noțiunea de libertate individuală, utilizată în cuprinsul art.23 din Constituție, desemnează posibilitatea fizică a persoanei de a se manifesta în limitele sale naturale, fără a fi supusă altor restrângeri sau opreliști decât cele stabilite prin ordinea de drept. La fel ca și celelalte drepturi și libertăți fundamentale, libertatea individuală nu are un caracter absolut, astfel că exercițiul acesteia poate fi restrâns în cazurile prevăzute de art.53 alin.(1) din Constituție, și anume pentru: apărarea siguranței naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor; desfășurarea instrucției penale; prevenirea consecințelor unei calamități naturale ori ale unui sinistru deosebit de grav. Restrângerea în aceste cazuri trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

29. Tot în jurisprudența sa, Curtea a statuat că măsura arestării provizorii, prevăzută de textul de lege criticat, constituie o măsură privativă de libertate temporară reglementată de legiuitor în concordanță cu dispozițiile Convenției europene de extrădare, încheiată la Paris la 13 decembrie 1957, și ale protocoalelor sale adiționale, încheiate la Strasbourg la 15 octombrie 1975 și la 17 martie 1978, ratificată de România prin Legea nr.80/1997, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.89 din 14 mai 1997. Denumirea instituției criticate, în acord cu art.16 din convenția menționată - arestarea provizorie -, precum și particularitățile acestei instituții față de măsura arestării preventive din dreptul procesual penal român nu sunt de natură să determine neconstituționalitatea dispozițiilor legale care o reglementează. Aceasta întrucât sintagma „arestare provizorie” se circumscrie noțiunii de „arestare”, prevăzută de art.23 alin.(2) din Legea fundamentală, potrivit căruia „*percheziționarea, reținerea sau arestarea unei persoane sunt permise numai în cazurile și cu procedura prevăzută de lege*” (Decizia nr.444 din 10 mai 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.318 din 11 mai 2007), însăși Curtea statuând că măsura arestării provizorii dispusă în vederea extrădării constituie o măsură privativă de libertate temporară (Decizia nr.415 din 14 iulie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.679 din 28 iulie 2005).

30. Astfel, Curtea constată că „arestul provizoriu în vederea extrădării” reprezintă o formă de privare de libertate și nu poate fi încadrat între măsurile preventive privative de libertate prevăzute de normele procesual penale, acestea fiind indisolubil legate de existența unui proces penal ce se declanșează și se desfășoară potrivit Codului de procedură penală.

31. Prin urmare, Curtea constată că semnificația noțiunii anterior menționate poate fi determinată prin interpretarea gramaticală și sistematică a reglementărilor relative la procedura extrădării de către orice persoană care cunoaște sensul comun al cuvintelor din vocabularul limbii române și, cu atât mai mult, dacă o astfel de persoană apelează la consultanță juridică de specialitate.

32. Așa fiind, Curtea constată că, prin raportare la exigențele mai sus arătate, noțiunea de „arest provizoriu în vederea extrădării” respectă standardele de calitate a legii, impuse de dispozițiile art.1 alin.(5) din Constituție, sensul acesteia putând fi determinat de către destinatarii normei juridice criticate - prin utilizarea semnificației obișnuite a acestuia și, la nevoie, prin recurgerea

la consultanță juridică de specialitate -, permițându-le acestora să își adapteze conduita la exigențele sale.

33. În continuare, Curtea observă că o altă critică de neconstituționalitate se referă la inexistența unor garanții împotriva arbitrarului în ceea ce privește măsura arestului provizoriu în vederea extrădării, precum și la imposibilitatea aplicării unor măsuri mai puțin invazive decât detenția.

34. Din această perspectivă, Curtea, analizând dispozițiile legale incidente în materia extrădării, apreciază că procedura dispunerii măsurii arestului în cadrul soluționării cererilor de extrădare comportă două etape. *Prima etapă* debutează cu sesizarea curții de apel competente, de către procurorul general al parchetului competent, pentru a aprecia asupra luării măsurii arestării provizorii în vederea extrădării persoanei extrădabile și are ca finalitate fie admiterea cererii de extrădare și prelungirea/dispunerea privării de libertate, fie respingerea cererii de extrădare și punerea persoanei în libertate. *A doua etapă* debutează cu admiterea de către curtea de apel a cererii de extrădare și dispunerea menținerii stării de arest provizoriu și se încheie la data stabilită între statul solicitant și statul solicitat pentru efectuarea predării persoanei extrădate. Etapa se poate finaliza fie ca urmare a împlinirii termenelor prevăzute la art.57 alin.(5) din Legea nr.302/2004, fie ca urmare a stabilirii unei noi date de predare a persoanei extrădate, în temeiul art.57 alin.(6) din Legea nr.302/2004 coroborat cu art.56 alin.(3) din același act normativ. Curtea observă că, în mod excepțional, în caz de forță majoră, care împiedică predarea sau primirea persoanei extrădate, Legea nr.302/2004 prevede că autoritățile române și cele ale statului solicitant se vor pune de acord asupra unei noi date de predare, potrivit art.57 alin.(6), fără ca actul normativ să conțină vreo reglementare relativă la măsura arestării provizorii în vederea extrădării persoanei aplicabilă în acest caz. Acest stadiu al procedurii debutează la finalizarea celei de-a doua etape, anterior menționate, ca urmare a imposibilității realizării predării/preluării persoanei extrădate, dar, în ceea ce privește încheierea acestuia, nu se poate determina un moment general valabil, aplicabil tuturor ipotezelor.

35. Având în vedere aceste aspecte, Curtea observă că dispozițiile art.52 alin.(3) din Legea nr.302/2004, criticate în prezenta cauză, fac parte din ansamblul legislativ ce reglementează debutul celei de-a doua etape a arestului în vederea extrădării, referindu-se la momentul procesual al admiterii cererii de extrădare și al dispunerii menținerii stării de arest provizoriu în vederea extrădării, până la predarea persoanei extrădate.

36. Dispunerea menținerii stării de arest provizoriu în vederea extrădării reprezintă etapa subsecventă soluționării cererii de extrădare, în condițiile în care persoana extrădabilă se află, în momentul pronunțării hotărârii, sub măsura arestului provizoriu în vederea extrădării. Pentru persoanele extrădabile, care în momentul pronunțării hotărârii de extrădare se aflau sub imperiul măsurii arestului la domiciliu, a controlului judiciar sau a cauțiunii, prin hotărârea de extrădare se va dispune arestarea persoanei extrădate în vederea predării, potrivit art.43 alin.(6) din Legea nr.302/2004. Curtea reține că, potrivit art.52 alin.(4) din Legea nr.302/2004, hotărârea prin care s-a dispus extrădarea se motivează în termen de 5 zile de la data pronunțării, iar, conform art.52 alin.(8) din același act normativ, hotărârea asupra extrădării poate fi atacată cu contestație de procurorul general competent și de persoana extrădabilă, în termen de 5 zile de la pronunțare. După motivarea sentinței curții de apel, dosarul cauzei se înaintează, de îndată, Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție. Judecarea contestației se face, potrivit art.53 alin.(3) din Legea nr.302/2004, în termen de cel mult 10 zile, de un complet format din 3 judecători, iar, potrivit art.53 alin.(5) din același act normativ, dosarul cauzei se restituie curții de apel, în cel mult 3 zile de la soluționarea contestației. Potrivit art.53 alin.(6) din Legea nr.302/2004, hotărârea definitivă asupra extrădării se comunică procurorului general al parchetului de pe lângă curtea de apel care a judecat cauza în primă instanță și direcției de specialitate din Ministerul Justiției. Potrivit art.56 alin.(2) din aceeași lege, în vederea stabilirii datei și a locului de predare, Ministerul Justiției comunică de îndată Centrului de Cooperare Polițienească Internațională din cadrul Inspectoratului General al Poliției Române un extras al hotărârii judecătorești rămase definitivă. Potrivit alin.(3) al aceluiași articol, data predării va fi comunicată Ministerului Justiției și curții de apel competente în termen de 15 zile de la data transmiterii hotărârii judecătorești definitive de extrădare/extrasului hotărârii judecătorești rămase definitive, prin care se dispune extrădarea. În cazul în care data predării nu a fost fixată în intervalul de 15 zile, Centrul de Cooperare Polițienească Internațională din cadrul Inspectoratului General al Poliției Române informează asupra demersurilor luate și a motivelor pentru care data predării nu a putut fi stabilită în acest interval.

37. De asemenea, Curtea observă că, potrivit art.5 paragraful 1 lit.f) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, „*Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale: [...] f) dacă este vorba despre arestarea sau detenția legală a unei persoane pentru a o*

împiedica să pătrundă în mod ilegal pe teritoriu sau împotriva căreia se află în curs o procedură de expulzare ori de extrădare”.

38. În acest context, Curtea subliniază faptul că Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că art.5 paragraful 1 lit.f) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale nu cere ca o detenție de acest tip să fie rezonabil necesară, de exemplu, pentru a împiedica persoana să săvârșească o infracțiune sau să se sustragă. În acest sens, art.5 paragraful 1 lit.f) nu oferă aceeași protecție ca art.5 paragraful 1 lit.c); singura condiție a lit.(f) este ca detenția să fie în privința persoanei „împotriva căreia se află în curs o procedură de expulzare ori de extrădare” (Hotărârea din 23 octombrie 2008, pronunțată în *Cauza Soldatenko împotriva Ucrainei*, paragraful 109). O privare de libertate întemeiată pe teza a doua a art.5 paragraful 1 lit.f) va fi justificată doar dacă procedura de expulzare sau de extrădare se află în curs de desfășurare. Dacă aceste proceduri nu sunt conduse cu o diligență specială, detenția încetează să mai fie justificată în temeiul acestei norme (Hotărârea din 15 decembrie 2016, pronunțată în *Cauza Khlaifia și alții împotriva Italiei*, paragraful 90). De asemenea, privarea de libertate trebuie să fie „legală”. În cazul în care „legalitatea” detenției este în discuție, ridicându-se întrebarea dacă a fost parcursă „o procedură prevăzută de lege”, Convenția se referă în esență la dreptul intern și stabilește obligația de a se conforma regulilor de fond și de procedură ale dreptului național. În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului și-a limitat examinarea la modul în care dispozițiile legale invocate de autoritățile interne au fost interpretate, respectiv dacă această interpretare a fost arbitrară sau nerezonabilă. Respectarea legislației naționale nu este, totuși, suficientă: art.5 paragraful 1 cere, în plus, ca orice privare de libertate să fie în concordanță cu scopul de a proteja persoana împotriva caracterului arbitrar. Este un principiu fundamental că nicio detenție care este arbitrară nu poate fi compatibilă cu art.5 paragraful 1, iar noțiunea de „caracter arbitrar” din art.5 paragraful 1 se extinde dincolo de lipsa de conformitate cu legislația națională, astfel încât o privare de libertate poate fi legală, din punctul de vedere al dreptului intern, dar să fie totuși arbitrară și, prin urmare, contrară Convenției. Pentru a nu fi catalogată drept arbitrară, detenția în temeiul art.5 paragraful 1 lit.f) trebuie să fie efectuată cu bunăcredință; trebuie să fie strâns legată de motivul de detenție invocat de Guvern; locul și condițiile de detenție trebuie să fie adecvate; iar durata detenției nu trebuie să depășească durata necesară în mod rezonabil pentru scopul urmărit. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reiterat că privarea de libertate în temeiul art.5 paragraful 1 lit.f) este acceptabilă numai atât timp cât procedura de extrădare este în curs. Dacă această procedură nu este efectuată cu diligența necesară, detenția încetează să mai fie permisă în temeiul art.5 paragraful 1 lit.f). Prin urmare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat încălcări ale acestor dispoziții în cazurile în care reclamantul a fost reținut în ciuda existenței unor circumstanțe dovedite care împiedicau extrădarea sau expulzarea în temeiul dreptului intern, de exemplu, în cazul în care dreptul național nu permitea deportarea în așteptarea unei decizii privind azilul, sau în cazul în care extrădarea a fost exclusă de la început datorită naționalității reclamantului sau datorită statutului de refugiat al reclamantului, în cazul în care detenția în scopul extrădării a fost arbitrară din momentul în care decizia de a acorda reclamantului statutul de refugiat a devenit definitivă și obligatorie (Hotărârea din 10 decembrie 2020, pronunțată în *Cauza Shikshaitov împotriva Slovaciei*, paragrafele 53-56).

39. Revenind la dispozițiile de lege criticate, Curtea constată că în momentul pronunțării hotărârii de extrădare instanța judecătorească va dispune automat fie menținerea stării de arest provizoriu în vederea extrădării, fie arestarea în vederea predării, scopul măsurii fiind în ambele cazuri punerea în executare a hotărârii pronunțate, prin predarea persoanei extrădate de către statul solicitat statului solicitant.

40. În ceea ce privește durata privării de libertate în această etapă a procedurii extrădării, deși legiuitorul nu a prevăzut expres o durată maximă, aceasta poate fi determinată prin însumarea termenelor prevăzute de legiuitor în dispozițiile art.52, 53 și 56 din Legea nr.302/2004. Totodată, având în vedere că scopul privării de libertate în această etapă a procedurii extrădării este acela de a pune în executare hotărârea pronunțată, prin predarea persoanei extrădate statului solicitant, Curtea observă că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art.5 paragraful 1 lit.f) din Convenție pentru ca detenția să nu fie catalogată drept arbitrară și apreciază că este justificată opțiunea legiuitorului de a nu reglementa o obligație de verificare periodică a măsurii preventive privative de libertate și nici posibilitatea înlocuirii acestei măsuri cu o altă măsură.

41. Având în vedere aceste aspecte, Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.52 alin.(3) din Legea nr.302/2004 este neîntemeiată, urmând să o respingă în consecință.

42. În ceea ce privește dispozițiile art.57 alin.(5) și (6) din Legea nr.302/2004, criticate în prezenta cauză, Curtea observă că acestea fac parte din ansamblul legislativ ce reglementează acel stadiu al procedurii ce intervine ca urmare a apariției unui caz de forță majoră ce face imposibilă

predarea/preluarea persoanei extrădate, situație ce determină menținerea măsurii arestului provizoriu pe o durată nedeterminată.

43. În legătură cu această situație, Curtea reține că regula este cea potrivit căreia dacă persoana extrădată nu va fi preluată la data stabilită, ea va putea fi pusă în libertate la expirarea unui termen de 15 zile, socotit de la această dată, care poate fi prelungit cu încă cel mult 15 zile. Astfel, măsura arestării în vederea predării încetează de drept dacă persoana extrădată nu este preluată de autoritățile competente ale statului solicitant, în termen de 30 de zile de la data convenită inițial pentru predare. Curtea observă că această concluzie rezultă din coroborarea dispozițiilor art.43 alin.(7) cu cele ale art.57 alin.(5) din Legea nr.302/2004. În acest caz, instanța dispune punerea de îndată în libertate a persoanei extrădate și informează despre aceasta Ministerul Justiției și Centrul de Cooperare Polițienească Internațională din cadrul Inspectoratului General al Poliției Române.

44. Așa fiind, Curtea constată că legiuitorul a reglementat încetarea de drept a măsurii privative de libertate luată față de persoana extrădată, cu consecința punerii acesteia în libertate, la expirarea unui termen de maxim 30 de zile calculat de la data stabilită pentru predare între statul solicitant și statul solicitant. Cu alte cuvinte, în această etapă persoana extrădată va putea fi menținută în arest doar o perioadă de maximum 30 de zile.

45. În continuare, Curtea constată că legiuitorul a reglementat în cadrul art.57 alin.(6) din Legea nr.302/2004, ca o excepție de la această regulă, cazul în care predarea sau preluarea persoanei extrădate este împiedicată de un caz de forță majoră, situație în care nici expres, nici implicit nu a prevăzut o durată maximă a măsurii privării de libertate a arestului în vederea predării persoanei extrădate.

46. În ceea ce privește noțiunea de „forță majoră”, Curtea observă că aceasta nu este definită de Legea nr.302/2004, neexistând vreo reglementare de acest fel nici în Codul de procedură penală și nici în Codul penal. În schimb, Curtea reține că, potrivit art.1351 alin.(2) din Codul civil, *„forța majoră este orice eveniment extern, imprevizibil, absolut invincibil și inevitabil”*. Totodată, alte acte normative prevăd, în cadrul materiei ce o reglementează, că forța majoră semnifică un eveniment imprevizibil, inevitabil și insurmontabil, care generează imposibilitatea temporară sau definitivă de îndeplinire/executare, parțială ori totală, a anumitor obligații/operațiuni (în acest sens sunt: art.2 pct.18 din Legea petrolului nr.238/2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.535 din 15 iunie 2004; art.28 alin.(2) din Legea nr.300/2005 privind instituirea sistemului de certificate de import și de export pentru produse agricole, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.955 din 27 octombrie 2005). De asemenea, pentru a determina sfera noțiunii de „forță majoră” într-o anumită materie, legiuitorul a asociat existența acestor cazuri de evenimente strict determinate. Spre exemplu, potrivit art.2 lit.j) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.21/2004 privind Sistemul Național de Management al Situațiilor de Urgență, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.361 din 26 aprilie 2004, sunt indicate ca fiind tipuri de risc *„cazuri de forță majoră determinate de incendii, cutremure, inundații, accidente, explozii, avarii, alunecări sau prăbușiri de teren, îmbolnăviri în masă, prăbușiri ale unor construcții, instalații ori amenajări, eșuarea sau scufundarea unor nave, căderi de obiecte din atmosferă ori din cosmos, tornade, avalanșe, eșecul serviciilor de utilități publice și alte calamități naturale, sinistre grave sau evenimente publice de amploare determinate ori favorizate de factori de risc specifici; grevele nu pot fi considerate tipuri de risc în condițiile prezentei ordonanțe de urgență”*.

47. În literatura de specialitate, referitor la reglementarea din Codul civil, s-a precizat că forța majoră reprezintă un fenomen natural exterior, cu caracter extraordinar, imprevizibil și de neînlăturat, care împiedică în mod obiectiv și fără culpă o persoană să acționeze așa cum ar fi dorit, pentru a preîntâmpina producerea unui prejudiciu. Caracteristicile evenimentelor de forță majoră trebuie să fie: externe autorului prejudiciului, imprevizibile, absolut invincibile și inevitabile (Liviu Pop, Drept civil român. Teoria generală a obligațiilor, Editura Lumina Lex, 2000, p.372-374). În egală măsură, Curtea observă că, potrivit Dicționarului explicativ al limbii române, sintagma *„caz de forță majoră”* semnifică acea „situație în care cineva nu poate acționa sau proceda așa cum ar dori, din cauza unor constrângeri”.

48. Astfel, Curtea constată că, indiferent de specificul materiei în care este reglementat, privit în abstract, *„cazul de forță majoră”* comportă anumite trăsături/caracteristici inerente. Astfel, evenimentul trebuie să fie extern conduitei părții care trebuie să ducă la îndeplinire anumite obligații, să nu poată fi prevăzut de aceasta și să nu poată fi evitat sau surmontat (cu condiția ca aceasta să fi luat toate măsurile pentru a-l putea evita, surmonta ori a-i limita efectele). O altă caracteristică a cazului de forță majoră, inclusiv în ceea ce privește procedura extrădării, este cea potrivit căreia durata existenței acestuia nu poate fi cuantificată, cazul de forță majoră putându-și produce efecte pe durate de timp diferite.

49. Așa fiind, în ceea ce privește procedura extrădării, Curtea apreciază că un caz de forță majoră este acel eveniment străin de conduita autorităților statului solicitant sau a statului solicitat, care nu poate fi prevăzut de către acestea și a cărui apariție nu poate fi evitată sau surmontată, astfel că efectele acestuia nu pot fi limitate, chiar în condițiile depunerii de către autoritățile respective a tuturor diligențelor. Totodată, Curtea reține că este imperioasă existența unei legături de cauzalitate între apariția/producerea efectelor cazului de forță majoră și imposibilitatea predării/preluării persoanei extrădate la data stabilită între statul solicitat și statul solicitant.

50. În acest context, Curtea observă că în cazul apariției cazului de forță majoră, indiferent de durata acestuia în timp, legiuitorul nu a prevăzut nicio procedură în ceea ce privește măsura privativă de libertate sub imperiul căreia se află persoana extrădată. Cu alte cuvinte, din momentul în care predarea/preluarea persoanei extrădate statului solicitant este împiedicată ca urmare a apariției unui caz de forță majoră, persoana respectivă va rămâne privată de libertate pe o perioadă nedeterminată de timp.

51. Curtea observă că, deși și în acest caz scopul măsurii privării de libertate rămâne același, și anume punerea în executare a hotărârii de extrădare, aplicarea măsurii în această fază a procedurii extrădării se va realiza pe o perioadă nelimitată în timp și în lipsa unei proceduri clare și previzibile. Simpla existență a acestui scop nu poate constitui, în sine, un motiv suficient pentru menținerea unei privări de libertate pe o durată nedeterminată. Aceasta deoarece deși, pentru a fi dispusă măsura privativă de libertate, este suficient să fie în curs o procedură de extrădare, pentru ca aceasta să nu capete un caracter arbitrar trebuie îndeplinite și alte condiții.

52. Astfel, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că, atunci când este vorba de o măsură privativă de libertate, este deosebit de important să se respecte principiul general al securității juridice. Prin urmare, este esențial ca, în temeiul dreptului intern, condițiile privării de libertate să fie clar definite și legea însăși să fie previzibilă în aplicarea sa, astfel încât să întrunească criteriul „legalității” stabilit de Convenție, care impune ca orice lege să fie suficient de precisă pentru a permite cetățeanului – dacă este necesar, apelând la consiliere adecvată – să prevadă, într-o măsură rezonabilă în circumstanțele cauzei, consecințele ce pot deriva dintr-un anumit act (Hotărârea din 15 decembrie 2016, pronunțată în *Cauza Khlaifia și alții împotriva Italiei*, paragraful 92).

53. Totodată, Curtea Constituțională a statuat că o ingerință în dreptul la libertate individuală nu este proporțională cu cauza care a determinat-o, neasigurând un just echilibru între interesul public și cel individual, atunci când poate fi dispusă pentru o perioadă nelimitată de timp. Principiul proporționalității, astfel cum este reglementat în ipoteza particulară a art.53 din Constituție, presupune caracterul excepțional al restrângerilor exercițiului drepturilor sau libertăților fundamentale, ceea ce implică, în mod necesar, și caracterul lor temporar. Curtea a constatat că dreptul organelor judiciare de a dispune anumite măsuri preventive, pentru perioade nelimitate de timp, drept ce presupune restrângerea nelimitată temporal a drepturilor și libertăților fundamentale vizate de conținutul acestei măsuri contravine standardelor de constituționalitate. O asemenea restrângere este neconstituțională, întrucât principiul proporționalității afectează conținutul normativ al drepturilor fundamentale vizate, așadar substanța acestora nerezumându-se la restrângerea exercițiului acestora (a se vedea, *mutatis mutandis*, Decizia nr.712 din 4 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.33 din 15 ianuarie 2015, paragrafele 24 și 26).

54. Având în vedere criteriile stabilite de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pentru ca o detenție să nu fie catalogată drept arbitrară, respectiv să fie efectuată cu bună-credință, trebuie să fie strâns legată de motivul de detenție invocat de autoritățile implicate; locul și condițiile de detenție trebuie să fie adecvate; iar durata detenției nu trebuie să depășească durata necesară în mod rezonabil pentru scopul urmărit. Curtea constată că în cadrul acestei etape a procedurii extrădării, legiuitorul are obligația pozitivă de a reglementa cadrul necesar pentru ca organele competente să poată verifica toate aspectele incidente, pentru ca măsura privativă de libertate să nu capete un caracter arbitrar. Astfel, Curtea Constituțională apreciază că, în cadrul acestei etape a procedurii extrădării, legiuitorul trebuie să prevadă instanța competentă, modalitatea de verificare a măsurii privării de libertate a persoanei extrădate, competența instanței de a verifica existența cazului de forță majoră, de a verifica în ce măsură autoritățile implicate puteau să prevadă apariția cazului de forță majoră, să evite apariția acestuia sau să limiteze efectele acestuia, de a verifica existența legăturii de cauzalitate între apariția cazului de forță majoră și imposibilitatea predării/preluării persoanei extrădate la data stabilită între statul solicitat și statul solicitant (acestea din urmă reprezentând aspecte ale conduitei autorităților implicate ce țin de realizarea cu bună-credință a atribuțiilor lor legale). Totodată, legiuitorul trebuie să reglementeze o procedură care să poată face posibilă examinarea de către instanță a existenței unei posibilități reale de extrădare a persoanei în cauză, în condițiile apariției unui caz de forță majoră a cărui întindere în timp nu poate fi stabilită a priori. Legiuitorul are obligația reglementării unei proceduri care, pe de o parte, să permită instanței

ca, în urma analizării tuturor aspectelor incidente, să stabilească dacă privarea de libertate în scopul extrădării a fost de la început justificată și rămâne astfel în continuare și, pe de altă parte, să permită instanței să dispună încetarea măsurii privative de libertate sau înlocuirea acesteia cu altă măsură, în cazul în care se depășește cea necesară în mod rezonabil pentru scopul urmărit.

55. În acest context, Curtea observă că, prin Decizia nr.712 din 4 decembrie 2014, precitată, paragrafele 21, 22 și 24, a constatat că drepturile fundamentale, care nu sunt absolute prin natura lor, pot fi supuse unor limitări rezonabile printr-o reglementare etatică. Atât timp cât textele legale criticate, prin soluția legislativă promovată, nu reglementează cu privire la configurarea normativă a acestor drepturi, respectiv cu privire la stabilirea conținutului și limitelor acestora, ci se referă la o restrângere a exercitării drepturilor, este incident art.53 din Legea fundamentală. Curtea a constatat că din analiza art.53 din Legea fundamentală reies condițiile care trebuie îndeplinite pentru restrângerea exercițiului unor drepturi sau libertăți, respectiv: domeniul să vizeze doar drepturile fundamentale, și nu orice drepturi subiective de natură legală sau convențională; restrângerea exercițiului acestor drepturi să poată fi înlăptuită numai prin lege; restrângerea să poată opera numai dacă se impune și doar dacă este necesară într-o societate democratică; restrângerea să poată opera numai în una dintre ipotezele limitative enumerate de art.53 din Constituție; restrângerea să fie proporțională cu cauza care a determinat-o și, să fie nediscriminatorie; restrângerea să nu afecteze substanța dreptului (a se vedea și Decizia nr.874 din 25 iunie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.433 din 28 iunie 2010). În ceea ce privește analiza proporționalității ingerinței, Curtea a reținut că principiul proporționalității, astfel cum este reglementat în ipoteza particulară a art.53 din Constituție, presupune caracterul excepțional al restrângerilor exercițiului drepturilor sau libertăților fundamentale, ceea ce implică, în mod necesar, și caracterul lor temporar. Din moment ce autoritățile publice pot recurge la restrângerea exercițiului unor drepturi în lipsa unor alte soluții, pentru salvagardarea valorilor statului democratic, este logic ca această măsură gravă să înceteze de îndată ce a încetat și cauza care a provocat-o. Curtea a reiterat faptul că acesta este și sensul dat dispozițiilor art.53 din Legea fundamentală de către Curtea Constituțională, prin jurisprudența sa constantă. În ceea ce privește proporționalitatea unei măsuri de restrângere a exercițiului unor drepturi sau libertăți fundamentale din perspectiva duratei pentru care aceasta se impune, Curtea, prin Decizia nr.17 din 17 ianuarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.261 din 13 aprilie 2017, paragraful 48, a constatat existența unei proporționalități obiective ce se circumscrie stabilirii de către legiuitor a termenului maxim pentru care măsura poate fi dispusă și a unei proporționalități subiective ce se circumscrie situației de fapt și de drept existente la momentul dispunerii măsurii. Curtea a apreciat că analiza proporționalității obiective ține de resortul contenciosului constituțional, pe când analiza proporționalității subiective ține de resortul instanței judecătorești chemate să se pronunțe asupra luării/prelungirii acestei măsuri.

56. Totodată, Curtea, prin Decizia nr.416 din 10 iunie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.814 din 25 august 2021, a reținut că măsurile de restrângere a exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți fundamentale se circumscriu motivelor expres prevăzute de textul constituțional, și anume pentru: apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor; desfășurarea instrucției penale; prevenirea consecințelor unei calamități naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav. Din cele anterior expuse, rezultă, pe de o parte, că situațiile ce intră în categoriile anterior menționate sunt diverse, iar, pe de altă parte, că măsurile necesare a fi adoptate, pentru a răspunde cât mai bine imperativelor urmărite, trebuie să țină seama de specificul fiecărei categorii, fiind caracterizate, de asemenea, prin diversitate. Totodată, Curtea a constatat că situațiile ce intră în categoriile anterior menționate pot conține elemente predictibile/cuantificabile care fac posibilă reglementarea unei durate maxime pentru care măsura restrângerii exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți fundamentale poate fi dispusă. De exemplu, legiuitorul a reglementat durata maximă a măsurilor preventive dispuse în cursul procesului penal; durata totală a măsurilor de supraveghere tehnică, cu privire la aceeași persoană și aceeași faptă, în aceeași cauză; durata interdicției de a exercita o funcție sau o demnitate publică în condițiile Legii nr.176/2010 etc. Pe de altă parte, există situații care fac necesară adoptarea unor măsuri de restrângere a exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți fundamentale, dar a căror cronologie de desfășurare - apariția, evoluția și încetarea acestora - nu poate fi prevăzută/anticipată cu certitudine, astfel că reglementarea unei durate maxime pentru care aceste măsuri pot fi aplicabile se circumscrie unui demers imposibil de realizat de către legiuitor.

57. Astfel, Curtea a constatat cu valoare de principiu că atunci când legiuitorul se află într-o imposibilitate obiectivă de a reglementa o durată maximă pentru care se poate institui o restrângere a exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți, acesta trebuie să compenseze o asemenea imposibilitate obiectivă prin reglementarea unui ansamblu legislativ complet, clar și previzibil menit să asigure respectarea principiului proporționalității. Curtea a constatat că legiuitorul

trebuie să reglementeze, de exemplu, organul ce poate dispune această măsură, definirea măsurii, condițiile ce stau la baza dispunerii/prelungirii măsurii, durata maximă a fiecărei dispunerii/prelungiri, conținutul acesteia, calea de atac etc. Or, Curtea constată că, în prezent, legea nu reglementează o procedură aplicabilă în ceea ce privește analiza măsurii privative de libertate sub imperiul căreia se află persoana extrădată, în cazul în care predarea acesteia nu a putut fi realizată deoarece a intervenit un caz de forță majoră, lăsând, în acest mod, loc arbitrarului. Curtea apreciază că lipsa unor reglementări clare și previzibile în materia privării de libertate a persoanei extrădate, a cărei predare la data stabilită între statul solicitat și statul solicitant nu a fost realizată din cauza apariției unui caz de forță majoră, constituie premisa unor interpretări și aplicări arbitrare/aleatorii ale prevederilor legale, cu consecința atribuirii unui caracter arbitrar chiar măsurii restrângerii exercițiului libertății individuale. Mai mult, Curtea reține că apariția unui caz de forță majoră în cadrul procedurii extrădării, în condițiile în care legiuitorul nu a prevăzut o procedură aplicabilă acestei situații, are drept consecință menținerea unei stări de privare de libertate față de o persoană pe o perioadă nedeterminată.

58. Or, astfel cum Curtea a precizat anterior, legiuitorul nu a prevăzut nicio procedură aplicabilă în situația apariției unui caz de forță majoră în cursul procedurii extrădării, ceea ce determină încălcarea exigențelor constituționale ale art.1 alin.(3) și (5) și ale art.23 alin.(1), (2) și (9) interpretate, conform art.20 alin.(1) din Constituție, în lumina prevederilor convenționale ale art.5 paragraful 1.

59. Curtea observă că în cauzele în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate, imposibilitatea predării/preluării persoanei extrădate la data stabilită între statul solicitat și statul solicitant s-a datorat cererii de suspendare a procedurii de extrădare până la momentul soluționării plângerilor adresate de către autorii excepției Curții Europene a Drepturilor Omului. Curtea Constituțională subliniază că instanța de la Strasbourg a statuat că „punerea în aplicare a unei măsuri provizorii dispuse de Curte, cu solicitarea unui stat-parte la Convenție de a se abține de la transferul deținutului într-un alt stat, nu implică prin sine că privarea de libertate nu ar trebui să respecte cerințele articolului 5 paragraful 1 din Convenție” [Hotărârea din 26 aprilie 2007, pronunțată în Cauza *Gebremedhin (Gaberamadhien) împotriva Franței*, paragraful 74].

60. În continuare, Curtea observă că instanțele judecătorești în fața cărora a fost invocată excepția de neconstituționalitate nu au calificat expres situația intervenită față de cele două persoane extrădate ca fiind un caz de forță majoră. În acest context, din perspectiva privării de libertate a persoanelor extrădate ulterior pronunțării hotărârii de extrădare, Curtea observă că singurele posibilități legislative reglementate de Legea nr.302/2004 sunt fie menținerea măsurii privative de libertate pe o perioadă de maximum 30 de zile (regula), fie constatarea intervenirii unui caz de forță majoră ce înlătură de la aplicare dispozițiile ce prevăd perioada anterior menționată (excepția).

61. În aceste condiții, Curtea observă că modalitatea de reglementare a dispozițiilor art.57 alin.(5) și (6) din Legea nr.302/2004 lasă posibilitatea autorităților de a menține o persoană extrădată în stare de privare de libertate fără a fi incidentă vreo procedură clară și previzibilă menită să asigure respectarea exigențelor constituționale și convenționale anterior amintite. Curtea subliniază că și în această situație sunt aplicabile argumentele anterior expuse, legiuitorul având obligația identificării situațiilor ce determină menținerea măsurii privării de libertate a persoanei extrădate după împlinirea termenelor prevăzute de art.43 alin.(7) coroborat cu art.57 alin.(5) din Legea nr.302/2004 și reglementării unui cadru clar și previzibil care să prevadă definirea măsurii, condițiile ce stau la baza dispunerii/prelungirii măsurii, durata maximă a fiecărei dispunerii/prelungiri, conținutul acesteia, calea de atac etc.

62. Având în vedere cele anterior expuse, Curtea urmează să admită excepția de neconstituționalitate și să constate că sintagma „*sub rezerva cazului prevăzut la alin.(6)*” cuprinsă în art.57 alin.(5) din Legea nr.302/2004 și dispozițiile art.57 alin.(6) din același act normativ sunt neconstituționale.

63. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art.146 lit.d) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și ale art.1-3, al art.11 alin.(1) lit.A.d) și al art.29 din Legea nr.47/1992, cu majoritate de voturi în ceea ce privește sintagma „*sub rezerva cazului prevăzut la alin.(6)*” cuprinsă în art.57 alin.(5) din Legea nr.302/2004 și dispozițiile art.57 alin.(6) din același act normativ și cu unanimitate de voturi în ceea ce privește art.52 alin.(3) din Legea nr.302/2004,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Marius Lazăr în Dosarul nr.3360/2/2021 al Curții de Apel București – Secția I penală și de Murray Michael Matthews în Dosarul nr.4628/2/2021 al Curții de Apel București – Secția a II-a penală și constată că sintagma „*sub rezerva cazului prevăzut la alin.(6)*” cuprinsă în art.57 alin.(5) din Legea nr.302/2004 privind

cooperarea judiciară internațională în materie penală și dispozițiile art.57 alin.(6) din același act normativ sunt neconstituționale.

2. Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de aceiași autori în aceleași dosare ale aceluiași instanțe și constată că dispozițiile art.52 alin.(3) din Legea nr.302/2004 sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului, Curții de Apel București – Secția I penală și Curții de Apel București – Secția a II-a penală și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 26 mai 2022.